

Kako do moralnijeg društva – jedno od najvažnijih pitanja savremene bioetike

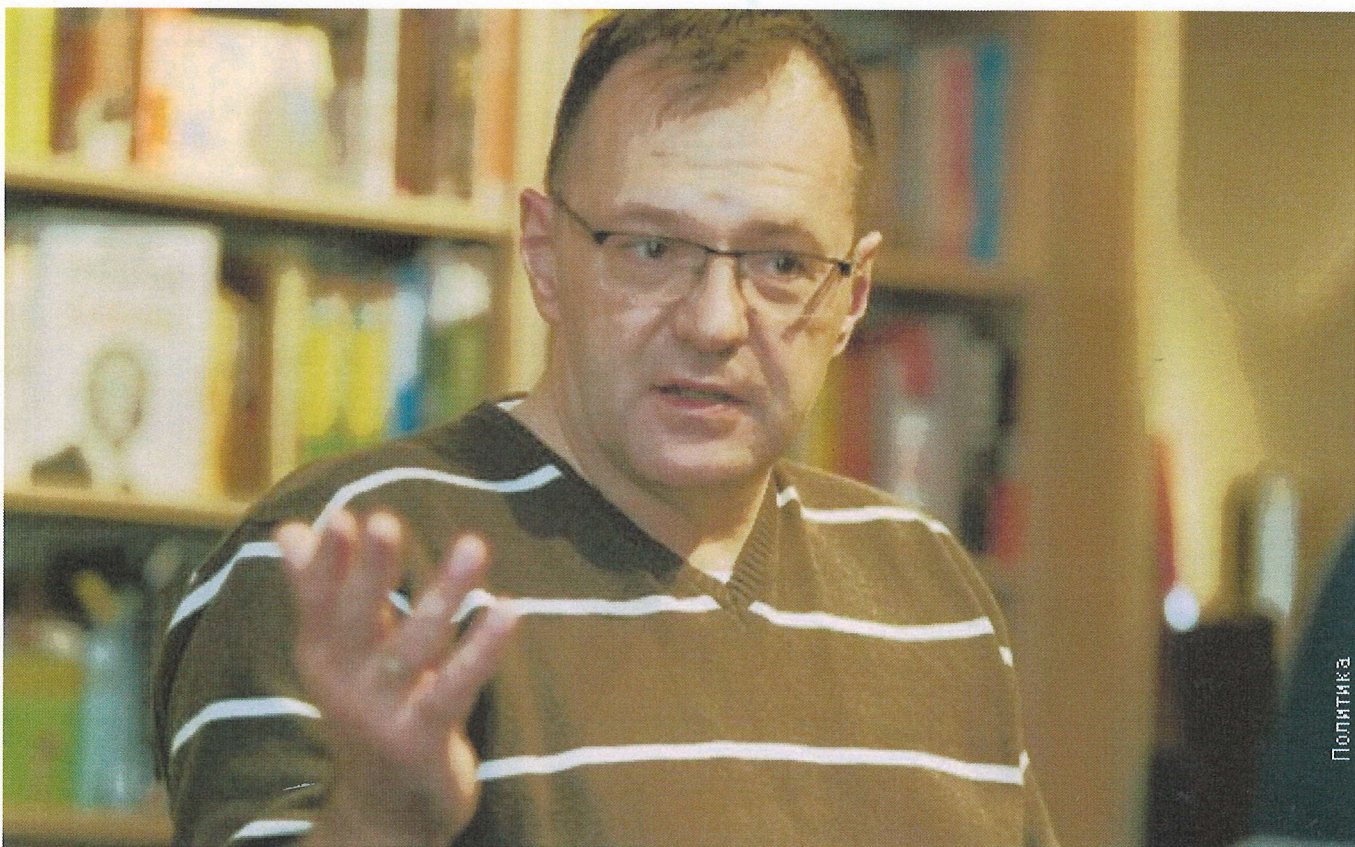
SUBOTA, 26. NOV 2016, 09:40 -> 10:34

IZVOR:
RTSAUTOR:
MARIJA STEVANOVIĆ ()

 (/page/magazine/sr/story/2523/nauka/2538342/kako-do-moralnijeg-drustva--jedno-od-najvaznijih-pitanja-savremene-bioetike-.html?print=true)

 (/page/magazine/sr/story/2523/nauka/2538342/kako-do-moralnijeg-drustva--jedno-od-najvaznijih-pitanja-savremene-bioetike-.html?email=yes)

Šta bi to moglo učiniti naš svet boljim? Da li bi veći broj ljudi sa osobinama Vladike Nikolaja, Majke Tereze, Mahatme Gandija doneo mir, bolju raspodelu bogatstva i resursa, duhovni napredak? Poslednjih godina lome se koplja da li je sa moralnog i etičkog stanovišta dozvoljeno zahtevati od ljudi da postanu bolji. I ako jeste, koje metode treba primeniti da do tog moralnog poboljšanja dođe?

Prof. dr Vojin Rakić

Moralno poboljšanje ljudi bilo je tema predavanja koje je u Kolarčevoj zadužbini održao prof. dr Vojin Rakić, naučni savetnik Instituta društvenih nauka i direktor Centra za bioetičke studije Univerziteta u Beogradu.

Najuticajniji filozofi današnjice dugo stoje na suprotnim stanovištima o pitanju moralnog poboljšanja ljudi, a prof. Rakić je govorio o svojim stavovima, o tome kakve se polemike o vode među najpoznatijim bioetičarima današnjice, te o izazovima koji su pred savremenom bioetikom.

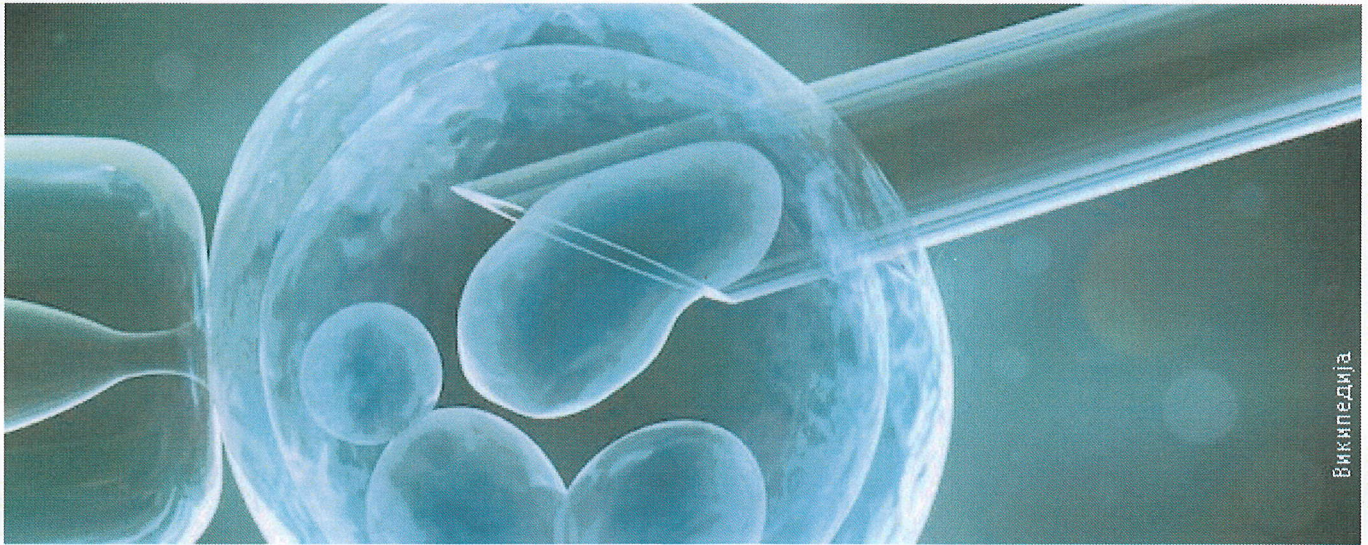
Do moralnog poboljšanja pomoću pilule?

Ingmar Person i Džulijan Savulsku objavili su seriju naučnih članaka o tome da je rešenje za srljanje ljudskog roda u lagano ili čak brzo samouništenje – moralno poboljšanje ljudi biomedicinskim sredstvima, prevashodno lekovima, rekao je profesor Rakić za portal Obrazovno-naučnog programa. Objasnio je zatim da su kao dokaz u prilog svojim stavovima navodili uspešnu stimulaciju saosećanja i suzbijanje agresije upotrebom okcitocina, serotonina i drugih supstanci. „Ovi naučnici smatraju i da takvo moralno biopoboljšanje treba da bude obavezno za sve“, dodao je naš sagovornik.

Sa druge strane stoje Džon Haris i u nekoj meri Piter Singer koji smatraju da je kognitivno- sazajno poboljšanje dovoljno i za moralno poboljšanje ličnosti. Oni zastupaju stav da neki lekovi koji mogu jačati motivaciju, pažnju i druge segmente našeg sazajnog aparata neminovno dovode do toga da se lišavamo svojih zabluda, predrasuda i sl., i da se samim tim i moralno poboljšavamo.

Sredina je zlatna?!

Prema mišljenju profesora Rakića, Džon Haris nije u pravu zato što veruje da razumevanje dobra nužno vodi ka činjenju dobra. Ni koncept obaveznog moralnog biopoboljšanja koji zastupaju Person i Savulesku nije primeren zato što nam oduzima slobodu odlučivanja o tome koliko moralno ćemo se ponašati. Treća pozicija, poznata kao „dobrovoljno moralno poboljšanje ljudi“ (voluntary moral enhancement of humans), jeste ona koju zastupa Vojin Rakić. On prihvata moralno poboljšanje, čak i pomoću biomedicinskih sredstava ukoliko su efikasna i bezbedna, ali pod osnovnim uslovom da je njihovo uzimanje dobrovoljno.

Koncepcija dobrovoljnog moralnog poboljšanja jedna je od pozicija proučavanja bioetičara

Rakić je iznio svoje stavove u člancima i polemikama koje je vodio sa Personom, Savuleskuom, Harisom i drugim filozofima i bioetičarima u vodećim naučnim časopisima (Journal of Medical Ethics, American Journal of Bioethics, Cambridge Quarterly of Health Care Ethics, Journal of Evolution and Technology). Kako ističe, razmena mišljenja između najpoznatijih etičara i filozofa današnjice, u kojoj i sam učestvuje, traje već nekoliko godina i još uvek je u punom zamahu. Prednost svoje pozicije vidi u tome što se njome otklanja glavni nedostatak Herisove pozicije i one koju zastupaju Person i Savulesku. Heris veruje da razumevanje dobra nužno vodi ka činjenju dobra, dok Person i Savulesku žele da oduzmu ljudima slobodu da sami dobrovoljno odluče o tome hoće li ili neće da se podvrgnu moralnom poboljšanju biomedicinskim sredstvima. „Koncepcija dobrovoljnog moralnog poboljšanja, tj. 'Treća pozicija' ne upada ni u jednu od tih zamki. Naravno, i ona je u fazi usavršavanja i još boljeg formulisanja, na čemu trenutno radim ", dodaje Rakić.

(/page/magazine/sr/story/2523/nauka/2538342/kako-do-moralnijeg-drustva--jedno-od-najvaznijih-pitanja-savremene-bioetike-.html?print=true)

(/page/magazine/sr/story/2523/nauka/2538342/kako-do-moralnijeg-drustva--jedno-od-najvaznijih-pitanja-savremene-bioetike-.html?email=yes)